

MERVERDI VED POLLINERING

Kuber på Bu etter bløminga

Det er en kjent sak at pollinering ved honningbier gir både økte avlinger og frukt av bedre sortering, dvs. både større volum og bedre pris. For birøkteren som leier ut kubene, kan det være av interesse å vite hva som er en fornuftig leiepris per kube. Over flere år har jeg notert mine kostnader ved pollinering, og kan derfor argumentere for de kalkulerte kostnadene som er stillet opp nedenfor, hvor kostnad/kube utgjør 3.077,. Dette vil selvsagt variere med kjøredistanse, lønnsvurdering, etc. for den enkelte. Egen kjøredistanse er 150 km mer per tur enn det som er satt opp. Det vil da også komme 2 timer/tur i tillegg, der timesatsen er satt til en gjennomsnittlig

industriarbeiderlønn inkl. sosiale kostnader.

KOSTNADER FORBUNDET MED POLLINERINGSVANDRING:

Vandrer fra:	Bergen (Sveio)	Det går 15 kuber på en stor henger og 10 i bilen.	
Vandrer til:	Lofthus (Ulvik)	Dvs. vanlig kapasitet er 25 bifolk m/henger	
Distanse inkl./retur:	306	Faktor, antall flere kasser hjem	3
Kilometersats:	4	Totalt antall kasser for hjemkjøring	75
Antall kuber utsatt:	25	Kilometersats ved bruk av henger	5
Timepris (inkl. sos.kost):	350	Bompenger/tur	510
Tap av sverm	10 %	av utsatt kubetall	

Dato:	Aktivitet:	Sats:	Tidsforbruk:	Delkost:	Delkostnad: Prosent-per aktivitet:	andel:
28.4.	Vandring				6 590	9 %
	Pålessing		3	1 050		
	Kjøring		8	2 800		
	Utplassering		2	700		
	Kilometerkost/bomavg.	5	306	2 040		
5.5.	Utvidelse av yngelrom				6 940	9 %
	Pålessing		2	700		
	Kjøring		8	2 800		
	Utvidelse yngelrom		4	1 400		
	Kilometerkost/bomavg.	5	306	2 040		
15.5.	Kontroll				6 284	8 %
	Pålessing		1	350		
	Kjøring		8	2 800		
	Kontroll		4	1 400		
	Kilometerkost/bomavg.	4	306	1 734		
25.5.	Kontroll				6 284	8 %
	Pålessing		1	350		
	Kjøring		8	2 800		
	Kontroll		4	1 400		
	Kilometerkost/bomavg.	4	306	1 734		

5.6. Kontroll/Hjemkjøring			6 940	9 %	
Pålessing		4	1 400		
Kjøring		8	2 800		
Kontroll		2	700		
Kilometerkost/bomavg.	5	306	2 040		
Fra 10.6.					
Ekstra hjemkjøring, transport		2	6 940	13 880	18 %
Tap av svermer og honning		2,5	12 000	30 000	39 %
Sum totalkost forbundet bare med pollineringsoppdrag + svermtap			76 918	100 %	
Kostnad/kube utplassert til pollinering			3 077		
Balanse/kube = Anbefalt pris NB – Kostnad		800	-2 277		

Lønnskostnad regnes å dekkes av timeprisen. Andre driftskostnader er spesifisert.

Kostnader forbundet med formering og fornying av dronninger, innebærer som regel ekstra turer til vandreplassene. Disse er ikke tatt med, da kostnadene ikke er direkte knyttet til pollinering.

En del svermer vil gå tapt, da tilsynet grunnet tidsnød på vandreplassen kan bli noe overfladisk.

Alternativt kan overnatting kanskje medføre lavere kostnader og svermtapet elimineres.

Ekstra tap av svermer på pollineringsoppdrag er derfor tatt med som en kostnad.

Det er de sterkeste kubene som normalt svermer. Disse kunne vært delt i 3-4 avleggere.

En svermekube regnes ikke å gi honning samme år. Svermetapet er derfor både bier og honning.

Kalkulasjonen gir en balanse på – 2.277,- etter fradrag av anbefalt kubevederlag på kr. 800,-.

Det er i dag underdekning av bikuber for pollinering. Det er innlysende at økt pris vil stimulere til økt kubetall til pollineringsoppdrag, men hva er rett pris? Rett pris kan diskuteres, men som en tjeneste kan den ikke være lavere enn kostnadene ved å pollinere. Spørsmålet blir da først å finne ut hvor stor produksjonsøkning de innleide kubene gir. Basert på tall fra Hardanger Fjordfrukt har det vært mulig å gi en rimelig sikker beregning av bondens merinntekt per kube for forskjellige fruktslag. Oppgavene er fra 2014 og 2015 med avlinger fra areal med og uten bikuber, antall brukere og snittareal for de forskjellige fruktsortene. Prisene er fra 2014. Beregningene gir følgende resultat:

EFFEKT ETTER VALD AREAL FOR FLEIRE SORTAR SAMLA:

	Areal	Auke (kg)	Pris	Meirverdi	Tal kuber	Meirv/kube
PLOME	9,4	714	30,50	21 789	1,9	11 590
EPL	16,2	6 415	11,00	70 567	6,5	10 890
MORELL	5,8	615	61,00	37 503	5,8	6 466
PÆRE	2,7	1 145	11,00	12 593	0,8	15 547
SNITT	9	2 222	28	35 613	4	11 123
TRONG FOR KUBER:						15,0

Tallene gjelder snitt over de 2 årene. Totalt antall dyrkere i kildedata er 279. Arealene er snittareal fra 2015 per bruker for gjeldende sort. Teoretisk antall kuber er vist for de enkelte sorter. I praksis må dette selvsagt rundes opp, og det er naturlig at dette vil føre til en økning av merverdien, som er beregnet iht teoretisk kubetall. Snittet gir merverdi/kube på 11.123,-. Merverdi/kube endres ikke ved større eller mindre areal. Fruktdyrkeren vil få økte variable driftskostnader relatert til merverdien, ved hausting og transport, og merverdien utgjør i snitt økt brutto inntekt fra 20 – 50% etter sort.

Eplebløming på Ringøy

Alle, både fruktdyrkere, birøktere, salgslag og omsetningsledd og ikke minst konsumentene er interessert i frukt og bær av høy kvalitet, og tilgjengelig i tilstrekkelige mengder. For at dette skal fungere, må alle ledd i framføring av produktene til forbrukeren få rett betalt for sin innsats.

Det finnes antagelig nok bikuber i distriktet til å dekke behovet. En grunn til at pollineringsbehovet ikke dekkes, er nok at mange har for få kuber til å finne det bryet verdt. En varebil med henger tar vel i snitt ca. 25 – 30 kuber på et forsvarlig lass, og dette innvirker på lønnsomheten. Bilene som

brukes må også kunne komme frem på til dels dårlige veier. Slike forhold kan antagelig forbedres ved organisert samarbeid.

Det er her synliggjort at den gjennomsnittlige birøkter er godt underbetalt for pollineringsstjenestene, og representerer for ham/henne i mange tilfeller et betydelig tap. Det skal ikke stikkes under stol at biene har bare godt av å arbeide, og birøkterne ser positivt på pollineringsoppdragene, som fremmer utvikling og vekst i bifolkene, og gevinsten ligger i større honningutbytte ved sterkere bifolk senere i sesongen, men det blir feil å argumentere slik for å finne rett pris.

Med de store lønnsomhetsforskjeller som fremkommer ovenfor, bør det føre til økt betaling til birøkterne på kort sikt, i det minste slik at kostnadene dekkes, og en grundigere utredning av både lønnsomhet og drift på lengre sikt.

En økning av antall birøktere vil på kort sikt ikke føre til flere bifolk til pollinering. Heller ikke på lang sikt vil en få flere bier til pollinering dersom birøkteren ikke får en rimelig godtgjørelse for sine unike tjenester.

Den lave betalingen til birøktere, både for pollinering og honning, hemmer utviklingen av birøkten som næring og er hovedårsak til at det er for lite bikuber som blir satt ut til pollinering og ikke minst at Honningsentralen ikke får inn nok honning.

Hellesøy, 06.01.17

John Strandabø